

ludni ako se najzad ne pristupi organizovanom prometu zadrugarske ribe, jer će se jedino time omogućiti našem ribaru zadrugaru da za svoju lovinu dobije odgovarajuću cenu. Takvu jednu organizaciju bezuslovno bi morao pokrenuti Savez ribarskih zadruga, i centralna Kreditna ribarska zadruga, koja je osnovana u 1936 god. Nažalost i Savez i Kreditna zadruga nemaju tih materijalnih sredstava kojima bi se mogla jedna takva zamašna organizacija sprovesti. Ove dve naše ustanove nemaju ni za svoje normalno administrativno izdržavanje dovoljno sredstava, i većito su upućene na doprinose samih sirotih ribarskih zadruga, i subvencije Ministarstva poljoprivrede. Kako pak organizovani promet zadrugne ribe zahteva mnogo materijalnih sredstava, a jamčevna vrednost svih zadruga je tako malena, to bez velikih kredita i pomoći Države neće se moći jedna tako preko potrebna organizacija sprovesti.

U toku prošle godine Ministarstvo po-

ljoprivrede počelo je kreditirati jeftinim i kratkoročnim zajmovima ribarsko zadrugarstvo, i ako se takav način kreditiranja pokaže kao dobar, što će sve zavisiti u prvom redu od samih ribarskih zadruga, verovatno da će i Ribarski Savez i Kreditna ribarska zadruga dobiti one kredite, koji su im potrebni za ostvarenje jednog vitalnog pitanja naših slatkovodnih ribara — pitanje organizovane zadrugne prodaje riba.

Ribarski zadrugni pokret koji je u odnosu na druge zadrugne pokrete veoma mlad, ipak je za 10 godina rada uspeo da oko sebe prikupi i osnuje 58 ribarskih zadruga i Centralnu kreditnu ribarsku zadrugu, sa preko 2.500 ribara.

Ali i pored svih uspeha koje je do sada ribarsko zadrugarstvo postiglo, potrebno će biti još mnogo godina da se omogući ribaru zadrugaru da na svojoj zadrugnoj vodi, i zadrugnim alatom, obezbedi sebi i svojoj porodici sve ono što je potrebno za jedan normalan život.

Bono Siminiatti:

Mlječika (Euphorbia Wulfenii) sredstvo za tamanjenje ribe

U ribarskoj javnosti je dosada bilo poznato da se ribe »love« i tamane mlječikom u slatkim vodama. Osobito su sa pastrvskih voda poznati slučajevi upotrebe mlječike i ima pastrvskih potoka gdje je riba decimirana pomoću mlječike. Nadzorni organi su, po mogućnosti, branili ribu od štete, što nije bilo bez uspjeha, ponajviše stoga, što upotreba mlječike nije poznata svima ljubiteljima nedozvoljenog ribolova pa je ovo opasno sredstvo ograničeno na pojedince. Osobito valja naglasiti da među profesionalnim ribarima na slatkim vodama jedva da ima takvih, koji bi upotrebljavali mlječiku.

Malo kome je bilo poznato da i morske ribe na žalost često okuse strašan učinak mlječike. Stoga rado pružamo našim čitaocima mogućnost da iz opisa g. Siminiattia doznaju vrlo zanimljive podatke o upotrebi mlječike na moru, gdje se, na žalost, čak i trguje ovim otrovom.

Uredništvo.

Duž naše dalmatinske obale, a naročito na ovecim otocima, raste našim ribarima vrlo dobro poznata biljka **mlječika**.

Ova je biljka u ljetno doba, premda

oskudijeva vodom uvijek zelena i živa i neobično puna soka (mliječa), dok u zimsko doba izgubi nešto na boji i postane tamnija, ali se ipak i pored toga, što biva izložena vremenskim nepogodama, dobro drži u životu i djelomično sačuva svoj sok.

Pošto mlječika najviše raste na otoku Braču, Šolti i Čiovu, to se pretpostavlja da su ribari ovih predjela, pred stanoviti broj godina, zato što ova biljka obiluje sokom, po prvi put pokušali prikupiti nešto soka (mliječa) i upotrebili ga, u pomanjkanju drugih sredstava kao živog vapna, galice i t. d., za plašenje i hvatanje ribe, koja se pred zapasom mreža ili pred nakićenim konopima, koji se vuku po morskom dnu, sakrila među kamenje ili u rupama na dnu mora.

Ribari, uvidjevši da je ovaj njihov prvi pokus neobično uspio i da riba pred mlječikom strahovito bježi, spoznali su da je ovo novo sredstvo odlično za hvatanje ribe, pa nije ni čudo što su se ribari od tada počeli u većoj mjeri baviti upotrebom mliječa, bez obzira da li je to sredstvo više ili manje štetno za ribe i riblju mlad.

U vezi toga, a radi zaštite ribe i riblje mladi, vlasti su svojedobno izdale naređenje, da se upotreba mliječa strogo zabranjuje, a prekršitelji kazne po propisima koji važe i za sva ostala nedozvoljena sredstva za tamanjenje ribe.

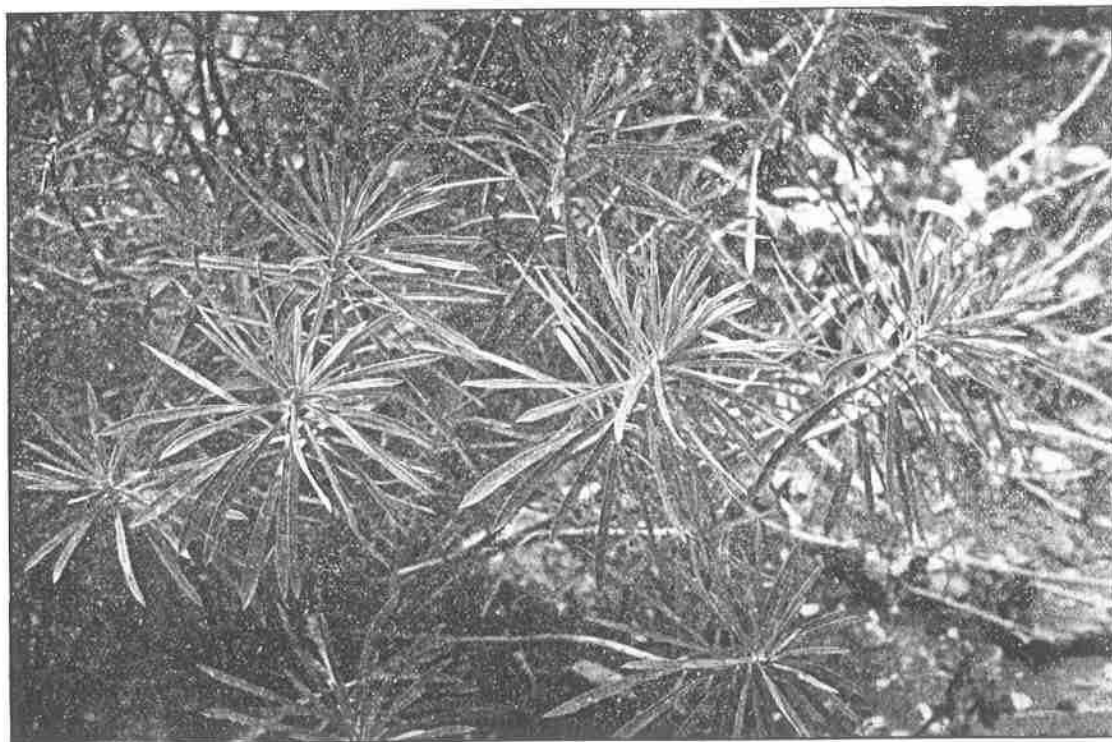
Kako je već naglašeno, mlječika raste ponajviše na otocima Braču, Šolti i Čiovu i tamo se njezin sok (mliječ) razmjerno najviše i upotrebljava za tamanjenje ribe. Dapače ribari ga u tim predjelima u tolikoj mjeri upotrebljavaju, da nastaje čak i pitanje od kuda dolazi tako velika količina mliječa.

Prikupljanje i čuvanje mliječa.

U svrhu prikupljanja mliječa, lome se ili oštrim nožem režu grančice mlječike, čije grane kroz stanoviti broj godina dostižu visinu od 1½ met.

Odrezana ili slomljena strana grančice položi se odmah u jednu ovcu drvenu ili emajliranu posudu u kojoj se prikuplja mliječ.

Da bi se postigao što veći uspjeh u prikupljanju soka, ribari često puta prstima ili drugim tvrdim predmetima stiskaju deblo grančice da sok koji se u istoj nalazi što prije iscure u posudu.

Mlječika (Euphorbia Wulfenii)

Ako se uzme u obzir, da jedan čovjek za jedan dan (kad ne vlada velika žega, jer se za vreme branja suši) može da prikupi najviše do ½ lit. mliječa, onda postaje jasno, da se potražnji ribara ne može udovoljiti.

Prema tome i ovdje je kao i kod mnogih drugih proizvoda zavladała špekulacija, tako da proizvođači da bi više zaradili miješaju mliječ s vodom i brašnom u kojem slučaju mliječ gubi na vrijednosti i efektu, te se čim je pomiješan vodom brzo kvvari i postane neupotrebljiv za namijenjene svrhe.

Prikupljeni sok mlječike postavlja se odmah u staklene boce, koje moraju biti uvijek otvorene i polažu se u podzemnim hladnim kućicama ili podrumima da se izbjegne kvarenju.

Tako sačuvani mliječ može da traje najviše 5 do 6 mjeseci, dok ako se boce sa mliječem drže na otvorenome i na vrućini, trajaće najviše 1 mjesec dana. Isto tako, ako je mliječ u špekulativne svrhe pomiješan sa vodom i brašnom, može da traje samo nekoliko dana, a što je najglavnije pri uporabi nema pravog efekta.

Mliječ se čak i prodaje po cijeni od Din 50—80 za 1 litar.

Upotreba mliječa za ribanje

Mliječ se većinom upotrebljava na oštrom i kamenitom morskom dnu gdje se riba skrila pred zapasom mreža ili pred nakićenim konopima koji se u tu svrhu prema kraju (kopnu) vuku.

Pri takvom lovu ribari, da bi izvukli ili istjerali ribu, koja se pod debelim kamenjem ili u rupama sklonila, služe se mliječom na način, da prethodno naročitim mrežama zapašu položaje gdje se riba nalazi, a zatim na kraju dugog koplja pričvrste kratki volovski rog (ili staklenu flašicu) pun mliječa. Rog mora biti za-

tvoren sa dva plutna čepa, od kojih je jedan i to donji privezan tankom uzicom.

Kad se rog pomoću koplja položi pod kamen gdje je riba, pritegne se uzica i otvori rog iz kojeg počne curiti mliječ. Riba koja se nađe u blizini pod kamenom, osjetivši mliječ koji je nemilo pecka u očima, bježi strahovitom brzinom iz skrovišta i zabode se naglo u mrežu.

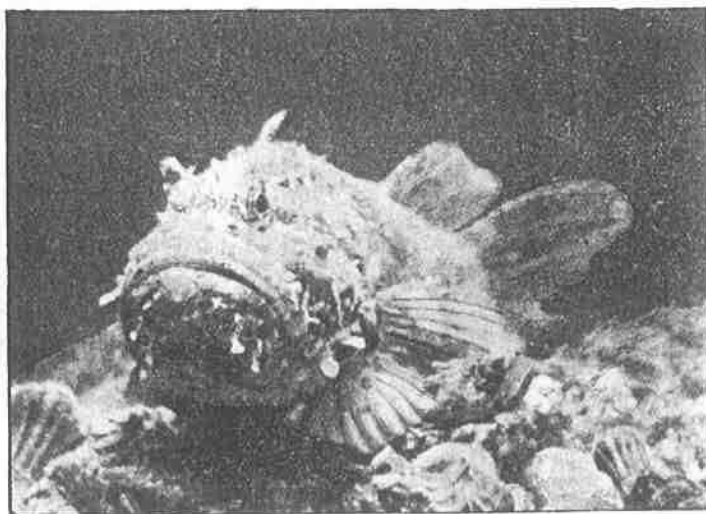
Na taj se način uništava ne samo riba, koja se zaplete u mrežu, već i sva riblja mlad, koja se u blizini nađe, jer većim dijelom ako je zahvaćena mliječom oslijepi i ne može da se dalje sama hrani.

Petar Giunio:

Ribarstvo na Jadranskoj izložbi u Zagrebu

Morskom ribarstvu, iako ono predstavlja za naše Primorje i cijelu državu veoma važnu privrednu granu, ne posvećuje se kod nas još uvijek dosta brige. Prvo svega ne poduzimaju se stroge mjere protiv onih koji nedozvoljenim sredstvima tamane ribu i rakove bilo to zabranjenim

žalosna činjenica da ni do danas nemamo organiziranu prodaju morskih riba, rakova, mekušaca i školjaka u većim mjestima unutrašnjosti. Kad pojedinih godina znade biti obilan lov srdjela, tuna i skuša i kad naš siromašni ribar mora svu obilnu lovinu bacati u more, jer su i tvornice

Škrpina u akvariju na izložbi Foto: Zora film

vrstama mreža, bilo dinamitom ili raznim otrovima. Posljedica je toga, da je na mnogim pozicijama naše obale počelo nestajati ribe, a to znači upravo propast za mnoge i mnoge ribarske porodice. S druge pak strane do pred koju godinu kod nas se nije posvećivala nikakova pažnja znanstvenom proučavanju mora u cilju da se ribarski racionalno iskoristi čitavo ono blago koje more u sebi krije. Treća je pak

konzervi prezasićene, u našim gradovima unutrašnjosti je morska riba preskupa i predstavlja luksus. Da je kod nas kao u drugim naprednim državama, poglavito u sjevernim državama Evrope organizirana prodaja morske ribe i uređena posebna skladišta — hladionici i da imamo posebne vagone za transport morske ribe, naši siromašni jadranski ribari prvo svega bi imali nešto od svog truda, a široki sloje-